

Název programu: Kulturní rozmanitost – Rakousko a Rakušané.

Autor: MgA. Sevdalina Kovářová. **Odborný konzultant** Mgr. Markéta Braik – Rakouské kulturní fórum v Praze. **Fotografie:** Spolek Zaedno, DNM, volná díla. **Ilustrace:** MgA. Sevdalina Kovářová. **Použité zdroje:** časopis Kamarádi; www.kamaradi.eu; Wikipedie; Eurostat; Poznáváme Evropu, pracovní sešit o Evropské unii, Zastoupení Evropské komise v ČR

Anotace programu: V první části programu se děti seznámí se životem lidí jiných sociokulturních skupin formou zajímavé přednášky či formou otázek a odpovědí. Druhá část programu je interaktivní a má charakter kreativního workshopu, který vychází z tradic a kultury dané země.

Materiál byl vytvořen v roce 2019 jako součást projektu spolku Zaedno Kamarádi.

KULTURNÍ ROZMANITOST – RAKOUSKO A RAKUŠANÉ

kreativní vzdělávací program

Délka programu: 90 min.

Doporučený věk žáků: 1. a 2. stupeň ZŠ.

Vzdělávací oblasti: člověk a jeho svět, člověk a společnost, umění a kultura.

Průřezové téma: multikulturní výchova.

Cíle: seznámení s Rakouskem a s kulturou Rakušanů. V čem jsme si blízcí a proč? Učit žáky respektovat zvláštnosti různých etnik. Upevňovat jejich pozitivní postoje vůči kulturní rozmanitosti. Rozvíjet jejich manuální zručnost a estetické cítění.

Teoretická část: 40 min.

Pomůcky: atlas, počítač s internetem, pracovní listy, on-line kvíz a nahrávky rodilých mluvčích (předčítání a poslechy pohádek) na www.kamaradi.eu.

Krátké seznámení s Rakouskem. Zvláštnosti rakouské němčiny. Seznámení s dílem rakouského umělce Friedensreicha Hundertwassera.

Praktická část: 40 min.

Pomůcky: barvy, štětce, tuž, pero, karton A3, fotografie staveb Hundertwassera
Dílna – individuální tvorba inspirovaná dílem rakouského umělce Friedensreicha Hundertwassera.

Závěrečné zhodnocení: 10 min.

Teoretickou část shrnete.

Žáci udělají improvizovanou výstavu svých výtvorů.

Žáci se podělí o své zážitky – co se jim líbilo, co bylo náročné, co se nového naučili.

Materiály ke stažení na www.kamaradi.eu

(www.zaedno.org/mk-programy/multikulturni-programy-ke-stazeni):

- Metodický list
- Pracovní listy
- Fotonávody k dílně
- On-line kvíz „Co víš o Rakousku?“ a „Falešní přátelé – němčina“ (www.zaedno.org/kvizy)
- Nahrávky pohádek namluvených rodilými mluvčími (www.zaedno.org/video-audio/predcitane-texty)

▲ Z realizace programu.

V roce 2019 realizuje spolek Zaedno za finanční podpory MHMP projekt zaměřený na děti z pražských škol. Jeho hlavním cílem je rozvoj poznání mezi cizinci, národnostními menšinami a majoritní společností. Programy projektu seznamují s tematikou multikulturní společnosti a kulturní a jazykové rozmanitosti. Více na www.kamaradi.eu.

Řešitel projektu:

Finanční podpora projektu:

Podpora projektu:

DŮM
NÁRODNOSTNÍCH
MENŠIN, o.p.s.

Kvíz z pracovního listu č. 1:

1. ne
2. ano
3. ne
4. ne
5. ano

Spojovačka z pracovního listu č. 2:

Kren – křen

Palatschinken – palačinky

Kukuruz – kukuřice

Zwetschken – švestky

Powidl – povidla

Ribisel – rybíz

Kolatsche – koláč

Buchteln – buchty

Kvíz z pracovního listu č. 3:

1. ne
2. ano
3. ne
4. ne
5. ne
6. ano
7. ne
8. ano

Kvíz z pracovního listu č. 5:

1. ano
2. ne
3. ne
4. ano
5. ano
6. ano
7. ne
8. ano
9. ano
10. ne

Osmisměrka z pracovního listu č.4:

G	R	O	S	S	G	L	O	C	K	N	E	R
Ý	E	Z	T	I	P	S	D	L	I	W	P	S
Ř	V	Á	X	G	A	K	É	Ň	Ě	Y	O	A
J	F	D	A	X	F	C	B	Í	Í	Ž	Ň	L
Ó	N	A	T	Ý	B	U	V	X	Ó	E	H	Z
C	U	C	T	N	Í	R	Č	T	D	Ň	C	A
E	R	H	E	R	Ú	B	Č	Í	A	Á	A	C
N	P	S	R	Ť	Ý	S	V	V	Ě	Š	L	H
I	A	T	S	R	L	N	A	O	S	Ě	L	U
L	K	E	E	J	A	N	U	D	Y	W	I	U
Ď	Ů	I	E	P	N	I	V	X	X	P	V	Í
V	Ř	N	K	I	P	I	T	Z	T	A	L	I
Ď	C	Š	G	R	U	B	Z	L	A	S	Á	A

RAKOUSKO V KOSTCE

Rakouská republika

- Vídeň
- euro
- němčina
- 83 879 km²
- 8,8 milionu

Oblíbené jsou Mozartovy koule, vídeňský řízek a Sacherův dort.

Víte, že...

- země láká turisty na malebnou krajinu a rozsáhlé vysokohorské terény?
- novoroční koncert Vídeňských filharmoniků je světoznámý a koná se každoročně ve Wiener Musikverein?
- habsburská monarchie zanechala ve Vídni velkolepé stopy – paláce Schönbrunn a Hofburg, ale i obří kolo v Prátru?

? Nejvyšší Rakouskou horou je:
a) Mont Blanc
b) Großglockner
c) Wildspitze

 Správná odpověď:
b) Großglockner, 3798 m

Typickým zvířetem pro rakouské zemědělství je kráva.

ZEMĚPIS

Rakousko je relativně malá země ve střední Evropě s téměř 9 miliony obyvatel. Z větší části ji pokrývají hory Alpy, do kterých se sjíždějí lyžaři z celé Evropy. Nejvyšší horou Rakouska je Großglockner. Nejrozsáhlejší nížiny obklopují největší řeku Rakouska Dunaj. Tato řeka také protéká Vídni, hlavním městem Rakouska. Dalším známým rakouským městem je Salzburg. Tam se narodil jeden z nejslavnějších skladatelů Wolfgang Amadeus Mozart. Město Graz (Štýrský Hradec) je zase důležitou evropskou křižovatkou.

DĚJEPIS

Až do 5. století našeho letopočtu patřilo území dnešního Rakouska Římské říši, což se s příchodem kmene Bavorů změnilo. Těm se ale nepovedlo udržet si své území a v roce 757 je ovládli Frankové. Na přelomu tisíciletí se dostává k moci rod Babenberků, kteří si znepřátelili většinu středoevropských zemí. V roce 1246 rod Babenberský vymírá a v krutých bojích přejímají vládu nad Rakouskem na dlouhou dobu Habsburkové...

RAKOUSKO-UHERSKO

Rakousko-Uhersko vzniklo z původní Habsburské monarchie ve druhé polovině 19. století, kdy byla Habsburská moc ohrožena protesty v Uhrách (dnešní Maďarsko). Proto císař František přejmenoval monarchii na Rakousko-Uhersko. Patřilo sem i Království české (Čechy) a Markrabství moravské (Morava). Rakousko-Uhersko dlouho nevydrželo a po první světové válce v roce 1918 zaniklo. Vznikla Rakouská republika.

PRAVDA NEBO NE

 Zakroužkujte ano nebo ne:

- Rakousko není v EU.   ano   ne
- Platí se zde eurem.   ano   ne
- Mluví se zde francouzsky.   ano   ne
- Leží na sever od ČR.   ano   ne
- Protéká zde Dunaj.   ano   ne

❁ Přečtěte rakouskou pověst a porovnávejte oba jazyky.

Die österreichische Flagge

Die österreichische Flagge wird als eine der ältesten Flaggen überhaupt betrachtet. Sie setzt sich aus drei gleich breiten waagrechten Streifen zusammen – einem weißen in der Mitte und zwei roten im oberen und unteren Teil der Flagge. Der Legende nach kämpfte im Jahre 1191 der Babenberger Herzog Leopold V. im Kreuzzug für das Heilige Land in der Schlacht bei Akkon in Israel so ausgiebig, dass er im Kampf gar nicht bemerkte, dass sein ursprünglich weißes Hemd voll Blut war. Nach dem Ende der Schlacht wurde ihm bewusst, dass er die Flagge verloren hatte, und so entschied er sich anstatt einer Flagge sein beschmutztes Hemd aufzuhängen. Als er seinen Gürtel mit der Schwertscheide ablegte, erschien auf seinem Hemd ein weißer unversehrter Streifen. Im 13. Jahrhundert nahm der letzte Babenberger Herzog die Farben rot und weiß als seine Farben an, um damit Bewunderung und Respekt seinem tüchtigen Vorgänger auszudrücken. ■

Rakouská vlajka

Rakouská vlajka je považována za jednu z nejstarších vlajek vůbec. Skládá se ze tří stejně širokých vodorovných pruhů – bílého uprostřed a dvou červených v horní a dolní části vlajky. Podle legendy bojoval roku 1191 babenberský vévoda Leopold V. za křižáckého tažení do Svaté země v bitvě u Akry v Izraeli tak udatně, že si během boje ani nevšiml, že má bílou košili celou od krve. Po skončení bitvy si uvědomil, že ztratil vlajku, a tak se rozhodl vyvěsit místo ní svou umazanou halenou. Když si sundal opasek s pochvou na meč, na košili se objevil nedotčený bílý pruh. Ve 13. století pak poslední babenberský vévoda přijal červenou a bílou za své barvy, aby tak vyjádřil obdiv a úctu svému chrabrému předkovi. ■

RAKOUSKÁ NĚMČINA

Rakouská němčina je varianta spisovného německého jazyka, která má vlastní slovní zásobu a zvláštnosti v gramatice, pravopisu a výslovnosti. V rakouské němčině najdeme silné vlivy jiných jazyků, a to především jazyků bývalé habsburské monarchie – tedy i češtiny a slovenštiny. Silný vliv měla i hebrejščina – jazyk Židů. Rakouská němčina a čeština jsou si blízké především názvy jídel a nápojů. Této jazykové podobnosti v „kuchyňském slovníku“ vděčí Rakušani českým hospodyním, které v hojném počtu v 19. století pracovaly především v rodinách velkoměstské vídeňské společnosti.

SPOJOVAČKA

❁ Spojte správně slova se stejným významem.

Kren	palačinky
Palatschinken	kukuřice
Zwetschken	povidla
Kukuruz	rybíz
Powidl	švestky
Ribisel	koláč
Buchteln	buchty
Kolatsche	křen

TRADIČNÍ JÍDLA V RAKOUSKU

Vídeňský řízek: Tenký plátek z telecího masa, obalený v trojobalu – v mouce, vajíčku a strouhance a osmažený na másle nebo na vepřovém sádle. Je velice podobný českému řízku.

Sachrův dort: Sacher je originální druh čokoládového dortu s meruňkovou marmeládou a čokoládovou polevou. Vytvořil ho v roce 1832 tehdy šestnáctiletý Franz Sacher.

Mozartovy koule: Druh bonbonu, vytvořený salcburským cukrářem Paulem Fürstem v roce 1890. Byly pojmenovány po hudebním skladateli W. A. Mozartovi.

Apfelstrudel: Znamenitý jablečný závin z nadýchaného těsta a šťavnaté náplně. Tajemství jeho chuti je právě v náplni – jablka, rozinky, ořechová strouhanka a skořice.

Tafelspitz: Tato polévka je rakouským národním jídlem. Velkým milovníkem kusu zadního hovězího v polévce se zeleninou byl také císař František Josef I.

✿ Kterými jídly či kulinárními specialitami je Rakousko známé ve světě? Dopište.

PRAVDA NEBO NE

✿ Jsou tato tvrzení pravdivá? Zakroužkujte ano nebo ne:

Hlavním městem Rakouska je Berlín.   ano   ne

Stát tvoří několik spolkových zemí.   ano   ne

Nejvyšší horou Rakouska je Dachstein.   ano   ne

Největší řekou Rakouska je Labe.   ano   ne

Rakousko má 15 milionů obyvatel.   ano   ne

Vídeňský řízek je typické rakouské jídlo.   ano   ne

Mozart byl český hudebník a skladatel.   ano   ne

Historický stát byl Rakousko-Maďarsko.   ano   ne

✿ Byli jste někdy v Rakousku? Která místa jste navštívili? Dopište.

✿ Čím je Rakousko známé ve světě? Dopište.

✿ Vybarvěte rakouskou vlajku.

✿ Dopište, co vidíte na obrázku.

✿ Na slepé mapě Rakouska vyznačte velká města. Vybarvěte spolkové země. Podle potřeby použijte atlas.

OSMISMĚRKA

✿ Všechny uvedené zeměpisné názvy se ukrývají v osmisměrce – vodorovně zleva doprava i zprava doleva, svisle shora dolů i zdola nahoru a šikmo ve všech čtyřech směrech.

VÍDEŇ
LINEC
SALZBURG
INNSBRUCK
ALPY
GROSSGLOCKNER
WILDSPITZE
ATTERSEE
INN
DUNAJ
SALZACH
DACHSTEIN
KAPRUN
PITZTAL
VILLACH

G	R	O	S	S	G	L	O	C	K	N	E	R
Ý	E	Z	T	I	P	S	D	L	I	W	P	S
Ř	V	Á	X	G	A	K	É	Ň	Ě	Y	O	A
J	F	D	A	X	F	C	B	Í	Í	Ž	Ň	L
Ó	N	A	T	Ý	B	U	V	X	Ó	E	H	Z
C	U	C	T	N	Í	R	Č	T	D	Ň	C	A
E	R	H	E	R	Ú	B	Č	Í	A	Á	A	C
N	P	S	R	Ť	Ý	S	V	V	Ě	Š	L	H
I	A	T	S	R	L	N	A	O	S	Ě	L	U
L	K	E	E	J	A	N	U	D	Y	W	I	U
Ď	Ů	I	E	P	N	I	V	X	X	P	V	Í
V	Ř	N	K	I	P	I	T	Z	T	A	L	I
Ď	C	Š	G	R	U	B	Z	L	A	S	Á	A

Hundertwasser – zákaz rovných linií

Friedensreich Regentag Dunkelbunt Hundertwasser (1928–2000), byl rakouský mnohostranný umělec. Pocházel z německo-židovské rodiny. Jeho dědeček pocházel z Čech, z Karlových

Varů a byl malířem porcelánu. Hundertwasser se proslavil především jako architekt, grafik a malíř. Do své architektury vložil i část ze svého malířského a sochařského umění. V jeho pestrých obrazech se objevují přírodní

tvary a spirály. Rovné čáry, jež se v přírodě nevyskytují, nenajdeme ani v jeho tvorbě. Inspirován vídeňskou secesí, zejména Gustavem Klimtem a Egonem Schielem, si vytvořil tento akční umělec a světový aktivista svůj jedinečný „Hundertwasser-Stil“. Hundertwasser byl, i na umělce, velmi výstřední člověk, lze říci, že jeho snahou bylo žít v souladu přírodou a nebýt závislý na běžné společnosti a jejich zvycích. Z realizovaných staveb se nejvíce proslavily Hundertwasserhaus, Hundertwasser Village a teplárna Spittelau v rakouské Vídni.

▲ Zelená citadela – Magdeburg, Německo, 2005

▲ KunstHausWien – Vídeň, Rakousko, 1991

◀ Hundertwasserhaus, Vídeň, Rakousko, 1986

Je to obytný dům, který měl být postaven pro sociálně slabší obyvatele Vídně. V tomto domě propojil Friedensreich Hundertwasser všechny své ideály umění a krásy, jako je využití mnoha barev, nevyužívání rovných linií a umístění zeleně jak na střechu domu, tak do vnitřních prostor.

PRAVDA NEBO NE

✿ Jsou tato tvrzení o Hundertwasserovi pravdivá? Zakroužkujte ano nebo ne:

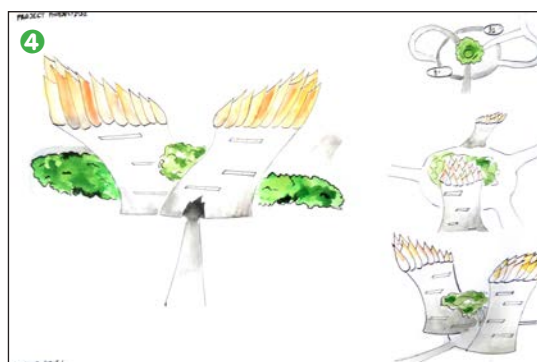
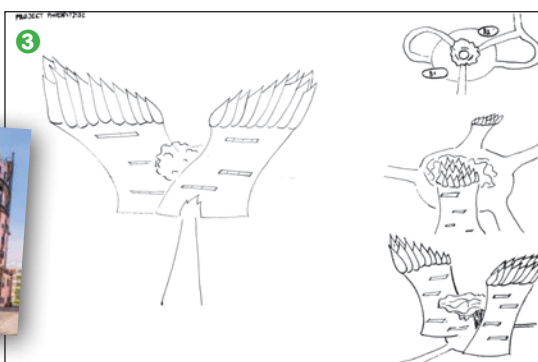
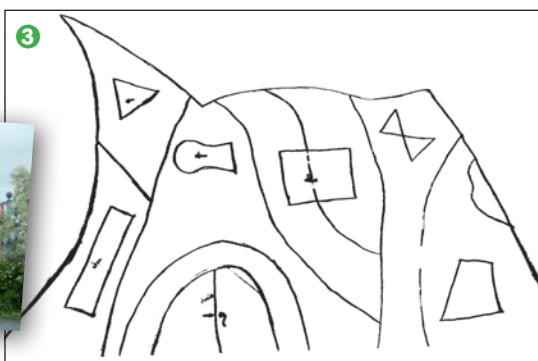
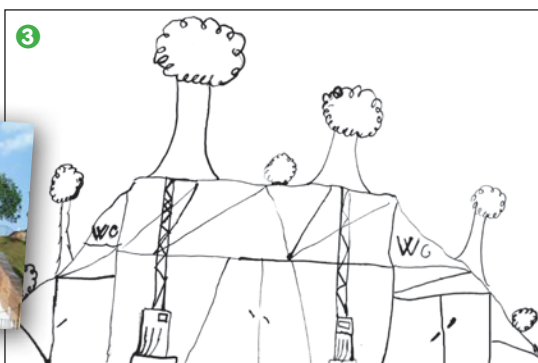
- Hundertwasser byl architekt.   ano   ne
- Narodil se v Švýcarsku.   ano   ne
- Využíval hlavně rovných linií.   ano   ne
- Využíval mnoha barev.   ano   ne
- Umísťoval zeleň na střechu.   ano   ne
- Žil v souladu s přírodou.   ano   ne
- Využíval jen šedou barvu.   ano   ne
- Žil v 20. století.   ano   ne
- Byl to také grafik a malíř.   ano   ne
- Neměl židovský původ.   ano   ne

INSPIRACE HUNDERTWASSER

Co tvoříte: Nechte se inspirovat stavbami svérázného tvůrce z Rakouska a nakreslete svůj vlastní návrh budovy, kde nejsou rovné čáry, je v souladu s přírodou a je krásně barevná.

Potřebujete: fotografie staveb Hundertwassera; tužku, tuš a pero, barvy a štětce, bílý karton o rozměru A3.

Jak na to: ❶ Prohlédněte si pozorně fotografie. V čem se tyto budovy liší od „normálních“ budov? Poukažte na příklady souladu budov s přírodou. ❷ Tužkou nakreslete svůj návrh budovy. ❸ Obtáhněte kresbu tuží. ❹ Vybarvěte vzniklou perokresbu.

HOTOVÝ OBRAZ

❶ Nezapomeňte si obrazy podepsat jako skuteční malíři – vpředu, v pravém spodním rohu. Celý projekt zakončete improvizovanou výstavou obrazů.

❷ Podělte se o své zážitky – co se vám líbilo, co bylo náročné, co jste již věděli či uměli.